

УДК 1:316. 77 : 005

ВОРОНKOBA B. Г.,
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту організацій
та управління проектами,
Запорізька державна інженерна академія
(Запоріжжя, Україна) E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

КОНЦЕПУТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В КОНТЕКСТІ НЕЛІНІЙНО-СИНЕРГЕТИЧНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

В статті представлено концептуалізацію інформаційно-комунікативного розвитку сучасного соціуму як нової парадигми розвитку цивілізації XXI століття. Розроблено нову управлінську парадигму інформаційно-комунікативного менеджменту, що пов'язана з інформаційною революцією, яка здійснює революційний вплив інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на всі сфери життєдіяльності суспільства. Розкрито поняття «інформаційно-комунікативного менеджменту» та його складові. З'ясовано простір інформаційно-комунікативного менеджменту як інформаційну форму підтримки процесів і функцій, що домінують в організації інформаційно-орієнтованого типу. Обґрунтовано напрями оптимізації інформаційно-комунікативного менеджменту в організації інформаційно-орієнтованого типу, розвиток якої детермінується інформаційною культурою.

***Ключові слова:** інформаційно-комунікативний менеджмент, парадигма розвитку цивілізації, парадигма, інформаційна революція, інформаційно-комунікативні технології, інформаційний простір, інформаційне мережеве суспільство, організація як інформаційно орієнтована, культура інформаційна, нелінійно-синергетична методологія*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність теми дослідження

Актуальність дослідження концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології пов'язана з інформаційною революцією, що здійснює революційний вплив інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на всі сфери життєдіяльності. Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) представляють собою сукупність методів, виробничих процесів, програмно-технічних та лінгвістичних засобів, що інтегруються з метою збирання, обробки, збереження, розповсюдження, відображення та використання інформації в інтересах користувачів та їх впливу на всі сфери життєдіяльності суспільства. Це явище інтегрує в собі ефекти попередніх революційних винаходів типу книгодрукування, телефонія, радіозв'язок, персональні комп'ютери, Інтернет, що створюють технологічну основу для подолання будь-яких відстаней при передачі інформації та

об'єднання інтелектуальних здібностей та духовних сил людства. *По-перше*, дослідження концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології сучасного соціуму як *нової парадигми розвитку цивілізації XXI століття* представляє собою новий науковий напрямок, у контексті якого формується парадигма інформаційно-комунікативного менеджменту, в основі якого управління інформацією, кореляції-відносини щодо створення інформаційних ресурсів, які транслюються в інформаційному просторі організації завдяки посередництву кодів-сигналів-референцій-свідчень. В контексті інформаційно-комунікативного менеджменту відбувається управління за допомогою інформації, що сприяє формуванню управлінських технологій, тобто упровадженню в життя організації ефективного менеджменту у самому прямому смислі цього слова. *По-друге*, дослідження концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології покликане аналізувати інформаційну спрямованість економічних проблем організації через посередництво упорядкування перетворень висхідних субстанцій чи ресурсів організації, щоб знайти способи забезпечення їх балансу в умовах стохастичності інформаційного суспільства та мережевої економіки. *По-третє*, саме за таких умов розвиток інформаційно-комунікативного менеджменту XXI століття продовжує поглиблювати значення категоріальних контурів інформаційної парадигми як сукупності знань, направлених на вироблення технологій організації управлінської діяльності, досягнення цілей організації завдяки інформації і перетворення її на вироби чи послуги. За таких умов регуляторами системи прибуткових відносин виступають механізми інформаційно-комунікативного менеджменту, що здатні сприяти виявленню інформаційного потенціалу організації, який допомагає досягнути певних рівнів розвитку інформаційних стандартів та інформаційного забезпечення організації, сприяти удосконаленню інформаційного соціуму, що направлений на розвиток людського (інтелектуального, інформаційного) потенціалу. *По-четверте*, актуальність теми дослідження концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту у контексті нелінійно-синергетичної методології у тому, що науковий і технологічний прогрес у розвитку комунікацій безпрецедентно прискорив управління інформацією, тобто потоками та інформаційними ресурсами у напрямі глобалізації і формування глобального інформаційного суспільства та створення інформаційно-комунікативної інфраструктури (Information and communication infrastructure), що включає в себе всю сукупність засобів обчислювальної техніки, телекомунікаційного обладнання, каналів передачі даних та інформаційних систем, засобів комутації та управління інформаційними потоками, а також організаційних структур, правових і нормативних механізмів, що забезпечують їх ефективне функціонування [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

Результати фундаментальних досліджень концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-

синергетичної методології як нової парадигми розвитку цивілізації ХХІ століття представлено у наукових працях Р.Абдєєва, В. Андрущенко, Д. Белла, Н.Вінера, В.Воронкової, О.Базалука, С.Гнатюка, В.Глушкова, В. Даніл'яна, О. Дзьобань, Ю. Дорошенка, Д.Дубова, У.Ешбі, К.Коліна, В.Мельник, В.Кременя, С.Курдюмова, М.Ожевана, Л.Петрушенка, К.Поппера, І.Пригожина, О.Пунченка, С.Савченко, О.Сосніна, А. Урсула, Р.Фішера, Г. Хакена, Р. Хартлі, К. Шеннона. На нашу думку, поняття «інформаційно-комунікативного менеджменту» слід розглядати в одному ряду з такими типовими характеристиками, як «постіндустріальне суспільство» (Д.Белл), «інформаційне суспільство» (М.Порат, Й.Масуда), «мережеве суспільство» (М.Кастельс), «нове індустріальне суспільство» (Дж.Гелбрейт), «активне суспільство» (А.Етціоні), «постекономічне суспільство» (В.Іноземцев), «організаційне суспільство» (Р.Престус), «пострадянське суспільство» (Ж.-Ф.Ліотар).

Згідно з Й.Хергетом, центральним пунктом інформаційно-комунікативного менеджменту є постулат, згідно якого інформація представляє собою найважливіший ресурс, фактор виробництва і конкурентоспроможності і потребує цілеспрямованої координації. Й.Хергет відмічає, що суть інформаційно-комунікативного менеджменту у тому, що підприємницька інформаційна інфраструктура повинна координуватися за допомогою вирішення трьох задач: 1) формування (побудова інформаційних систем – людина, інформаційні ресурси, інформаційні і комунікаційні технології); 2) керування (управління інформаційними процесами); 3) розвиток (перманентна здатність адаптації інформаційних систем до плинного оточуючого середовища). Й.Хергет відмічає, що сфера інформаційно-комунікативного менеджменту включає у себе декілька складових: 1) інформацію; 2) інформаційні і комунікаційні технології; 3) індивідуальних споживачів інформації. Г.Вірзіг розглядає інформаційно-комунікативний менеджмент як інтеграцію інформації і комунікації, виділяючи в ньому три аспекти інформаційного менеджменту, в результаті чого інформаційний менеджмент носить технократичний характер: 1) комунікативний менеджмент; 2) управління інформаційними ресурсами; 3) управління обробкою інформації. Й.Хентце і А.Хайнеке визначають інформаційно-комунікативний менеджмент як сукупність правил, технічних засобів і систем (систематичне планування, організацію і координацію і контроль інформаційної діяльності і процесів, а також комунікації всередині організації), які визначають інформаційну і комунікаційну структуру організації, визначаючи при цьому цілеспрямоване використання інформації як ресурсу. Г.Вольфрам розглядає інформаційно-комунікативний менеджмент як функцію управління у бізнесі, орієнтовану на ресурси, відносячи до його змісту задачі надання інформації і розробки інформаційних систем у сфері інформаційно-технічної інформації. Е. Фогель вводить поняття «менеджменту інформаційних ресурсів» як синонім інформаційно-комунікативного менеджменту, головна задача якого координація обробки інформації [2].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Перехід до інформаційного суспільства став носити характер технократичного проекту (проектів), що має в своїй основі інноваційний характер, що базується на інформаційно-комунікаційних технологіях і включає створення автоматизованих інформаційних систем, які повинні задовольняти вимоги інформаційного суспільства.

Мета наукового дослідження – концептуалізація парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології як нової парадигми розвитку цивілізації XXI століття.

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розробити нову управлінську парадигму інформаційно-комунікативного менеджменту, що пов'язана з інформаційною революцією, яка здійснює революційний вплив інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) на всі сфери життєдіяльності суспільства;

- розкрити поняття «інформаційно-комунікативний менеджмент» та його складові;

- з'ясувати простір інформаційно-комунікативного менеджменту як матеріальну форму підтримки процесів і функцій, що домінують в організації інформаційно-орієнтованого типу;

- виявити проблемне поле нелінійно-синергетичної методології концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту.

Обговорення проблеми

У зв'язку з цим всі країни світу приділяють велику увагу для упровадження сучасних інформаційних технологій в економіку країн і життя суспільства та розвитку інформаційно-комунікативного менеджменту. У Японії ще у 1972 р. був підготовлений «План створення інформаційного суспільства до 2000 р.». У США у 1993 р. був підготовлений документ, що визнавав стратегію адміністрації країни у сфері інформатизації під назвою: «Національна інформаційна інфраструктура: план дій». У Європейському Союзі підготовлена у 1994 р. і прийнята комісією Європейської спільноти програма «Європейський шлях в інформаційне суспільство». З 2000 р. почала реалізовуватися програма «Електронна Європа – інформаційне суспільство для кожного». У Фінляндії у 1995 р. розроблена програма «Фінський шлях в інформаційне суспільство», яка відома не тільки як високорозвинуте суспільство, але й як одна з самих конкурентоспроможних економік світу, що свідчить про дієздатність суспільства та інформаційно-комунікативного менеджменту. У 1996 р. уряд Німеччини представив програму «Шлях Німеччини в інформаційне суспільство» (Germany's Way to the Information Society). На протязі 1990-х рр. XX ст. у більшості найбільш розвинутих держав і цілому ряду країн, що розвиваються, були прийняті програми розвитку інформаційного суспільства [3]. Створено ряд міжнародних організацій, покликаних сприяти побудові інформаційного суспільства - Information Society Forum, European survey of the Information Society (ESIS). На кінець, у 2000 р на зустрічі G8 Була прийнята Окінавська Хартія глобального інформаційного суспільства. Окінавська хартія приділяє особливу увагу упровадженню сучасних інформаційних технологій, що здійснюють свій вплив на економіку країн, образ життя людей та соціальний розвиток, взаємодію

державних структур та населення. Більшість країн, що підписали Окінавську хартію, приділяють особливу увагу упровадженню сучасних інформаційно-комунікативних технологій, що представляють собою парадигму створення інформаційного суспільства. Вона включає:

1) трансформацію змін в економічній і соціальній сферах – у максимальному використанні знань і передових ідей, в контексті яких повинен бути подоланий розрив у сфері доступу до інформації і знань що існує між країнами;

2) хартія підтверджує принцип, що всі люди повинні мати рівні права використовувати переваги глобального інформаційного суспільства;

3) хартія звертається з закликом до всіх ліквідувати розрив, що існує між країнами у сфері інформації та знань [4].

Концептуалізація парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту

Концептуалізації парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту сприяв розвиток теорії соціальних мереж та мережевого суспільства. Теорії соціальних мереж представляють собою методологічний апарат, найбільш адекватний дослідженням складного соціуму, що нелінійно розвивається за умов глобального соціуму. Мережа трактується як динамічна структурна форма, що дозволяє акумулювати нерівновагомі горизонтальні зв'язки, включаючи результати свідомих дій індивідуальних і колективних акторів, а також їх непередбачувані наслідки у відкриту систему. Саме мережеве суспільство починає виступати суспільством символічної реальності, яке може розширятися шляхом включення нових вузлів, які здатні до комунікації. Тому ускладнення соціуму, ускладнення його динаміки, яка приймає нелінійний характер, потребує оновлення теоретико-методологічного апарату в контексті нелінійно-синергетичної методології, переосмислення її базових категорій, як соціальний простір і час, соціальна структура, соціальна стратифікація, мобільність, що викликає до життя нові форми теоретизування, у тому числі в контексті мережевого підходу до аналізу глокального соціуму [5].

Відмітимо, що поняття «мережеве суспільство» (network society) ввів в обхід американський соціолог М.Кастельс, згідно з яким мережа є динамічний соціум, що не має константних структур і передає по своїм комунікаціям масовані потоки інформації у прискореному режимі. Одиниця є мережа як нова просторова форма, що домінує у мережевому суспільстві, сформована з різноманітної сукупності суб'єктів і організацій, безпосередньо модифікованих.

У контексті парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології виникають різні інтерпретації інформаційно-комунікативного менеджменту: іноді у ньому вбачають синонім внутрішньо-організаційного управління обробкою даних; в інших випадках він ототожнюється з комунікаційними та інформаційними процесами організації, що пов'язано з більш широким трактуванням інформації як ресурсу - самостійного фактору виробництва, який лежить основі процесу прийняття рішень. З позицій системного підходу інформаційно-комунікативний менеджмент охоплює планування, організацію, координацію і контроль інформаційної діяльності і

процесів, а також комунікації всередині організації з метою покращення її роботи. Інформаційно-комунікативний менеджмент стосується всіх функцій управління сучасних організацій, а також процесів комунікації і прийняття рішень. Інформаційно-комунікативний менеджмент передбачає загальну методологію роботи з інформацією в управлінських структурах. Враховуючи той факт, що основним носієм інформації в управлінні є документ, то слід зробити висновок про те, що методологія інформаційно-комунікативного менеджменту у повній мірі може бути застосована до управління документацією в організації [6].

Концептуалізація поняття «інформаційно-комунікативний менеджмент»

Концептуалізація поняття «інформаційно-комунікативний менеджмент» пов'язується з двома основними групами – типом ресурсів та типом інструментів, що кваліфікується як технологія управлінської діяльності і відбувається в умовах стохастичності інформаційного суспільства та мережевої економіки. Умовно ми можемо виокремити найбільш розповсюджені дефініції інформаційно-комунікативного менеджменту: 1) інформаційне забезпечення діяльності організації на всіх рівнях управління у самому широкому смислі слова; 2) інформаційні ресурси організації та управління ними; 3) інформаційні послуги і підприємництво; 4) інформаційні системи, технічна підтримка і управління ними; 5) обробка та аналіз інформації; 6) офіс-менеджмент; 7) стратегічне планування і менеджмент. Отже, парадигма інформаційно-комунікативного менеджменту включає інформацію як базовий компонент інформаційної системи організації, що розвивається за рахунок інформаційно-комунікативних технологій і систем в результаті інформаційних процесів, що відбуваються в організації. Всі країни вирішують проблеми концептуалізації інформаційно-комунікативного менеджменту (інформаційної економіки, інформаційних технологій, інформаційних систем, інформаційних ресурсів) з метою створення *єдиного інформаційного простору*, включаючи: 1) розробки консалтингового проекту (проектів) формалізації вимог до створення системи інформаційного простору організації; 2) проектування автоматизованих інформаційних систем та методів їх проектування; 3) реінжинірингу (реконструкції) бізнес-процесів інформаційного суспільства; 4) новий системний підхід, що регламентує проектування, розробку, супроводження і розвиток інформаційних систем (нове системне проектування); 5) розробку технологій інформаційно-комунікативного менеджменту – інформаційна техніка, інформаційні функції, інформаційне і комп'ютерне середовище системного менеджера, засоби інформаційного менеджменту тощо; 6) опис технологій інформаційно-комунікативного менеджменту у системах соціального захисту – інформаційні ресурси і моделі системи соціального захисту, технології інформаційного менеджменту даної системи, включаючи корпоративну автоматизовану інформаційну систему і систему персоніфікованого обліку [7].

Слід виділити простір концептуалізації інформаційно-комунікативного менеджменту як матеріальної форми підтримки процесів і функцій, що домінують в організації в інформаційному суспільстві: 1) матеріальна опора

простору (мікроелектроніка, телекомунікації, комп'ютерна обробка даних, системи сповіщення і високошвидкісного транспорту, що базуються на інформаційних технологіях); 2) вузли й комунікації, тобто простір потоків, що базуються на електронній мережі, яка пов'язує між собою конкретні місця з чітко виділеними соціальними, культурними, фізичними і функціональними характеристиками; 3) просторова організація домінуючих менеджерських еліт, що здійснюють управлінські функції, навколо яких формується організаційний простір. Звідси витікає надзвичайно важливий висновок, що мережа впливає на соціальну організацію спільноти [8].

Нелінійно-синергетична парадигма інформаційно-комунікативного менеджменту

Парадигму інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології слід розглядати як еволюцію розвитку західних суспільств (рівні, кондиції, еволюцію соціальних феноменів), кожний елемент якої слід експлікувати як мікросистему чи субсистему, яка може бути складовою системою будь-якої макросистеми чи макромоделі. Структура парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту потребує визначення архітекτονіки диференціальних моделей, субмоделей і субсистем інформаційного суспільства з метою визначення його властивостей (атрибутів) як системи з урахуванням евристично-еволюційних тенденцій подальшого розвитку. Міждисциплінарна матриця парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту (філософська, кібернетична, соціологічна та інше) містить у собі відповідний понятійний ряд, що включає онтологічне, гносеологічне та аксіологічне визначення. Дана проблематика визначення парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту визначається соціокультурною детермінацією всієї системи діяльності, об'єктивними передумовами та суб'єктивними чинниками, взаємодією між суб'єктом та об'єктом, засобами та цілями, раціональним та ірраціональним, свідомим та несвідомим у системі розвитку інформаційного суспільства [9].

Концептуалізація нелінійно-синергетичної парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології як нової парадигми розвитку цивілізації XXI століття представлена у роботах вчених синергетичного спрямування (І.Пригожин, І.Стенгерс, Г.Ніколіс, Г.Хакен). У творах цих авторів дається аналіз основних принципів постнекласичного пізнання, звернення до деяких аспектів їх застосування при аналізі інформаційно-комунікативного менеджменту, вони є корисними для нелінійно-синергетичної методології інформаційно-комунікативного менеджменту як складаного соціального, економічного і культурного феномену та процесів його розвитку. Так, І.Пригожин, Г.Ніколіс, Г.Хакен здійснили спробу аналізу з синергетичної точки зору пізнання інформаційних процесів сучасності, їх теоретико-методологічні праці зіграли провідну роль у становленні нової парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту у загальнонауковому і соціальному пізнанні. Так, С.Курдюмов підкреслює, що ідеї І.Пригожина аналогічні дослідженням процесів самоорганізації у відкритих нелінійних системах, які проводилися в Інституті прикладної математики ім. М.Келдиша не

один десяток років. Особливо імпонувало С.Курдюмову те, що І.Пригожин здійснив спробу установити на рівні філософських узагальнень якісні зміни, які відбуваються у сучасних фізичних явищах про природу і світ у цілому. Нелінійно-синергетична методологія прояснює багато явищ інформаційно-комунікативного менеджменту, у якому відбуваються складні і суперечливі процеси [10].

У результаті наукових розвідок І.Пригожина та І.Стенгерс теорія самоорганізації перетворюється на самостійну науку, що постійно розвивається, в контексті якої значний інтерес відіграють нелінійні процеси і нерівновагомість станів. Цей напрямок розвивався шляхом розвитку методів термодинамічного аналізу явищ самоорганізації. І.Пригожин та І.Стенгерс відмічали труднощі застосування синергетики до аналізу різноманітних процесів (управлінських, соціальних, економічних) у зв'язку з невизначеністю перемінних; необхідністю врахування жорстко визначеного оточення, з яким певна система обмінюється речовиною, енергією та інформацією. Як засвідчує соціально-філософський аналіз, всі розмисли про застосування синергетичного підходу до аналізу економічних явищ, процесів і розвитку суспільства виходять із розуміння управління цим суспільством як складною дисипативною системою [11].

У контексті парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту переважає відкритість (здатність обміну системи з зовнішнім середовищем), неурівновагомість, виникнення хаотичних і неупорядкованих структур більш високого порядку, до яких відносяться і мережеві структури. Ієрархія дисипативних систем інформаційно-комунікативного менеджменту створює ґрунт для виникнення різних рівнів синтезу порядку і хаосу. На феноменологічному рівні аналізу порядку і хаосу в дисипативних системах слід розкрити механізм їх соціальної самоорганізації, що приводить, з однієї сторони, до ускладнення соціальних структур з їх спрощенням через дії, що сприяють елімінації процесів – ієрархізації. З іншої сторони, до розпаду складних дисипативних структур на більш прості, і як результат - приводять до переходу від упорядкованості соціальної системи до її хаотичного стану. Чергування процесів ієрархізації та деієрархізації в інформаційно-комунікативному менеджменті організації як складної соціотехнологічної системи визначається характером аттракторів, в процесі реалізації яких процеси ієрархізації визначаються як прості аттрактори, в інших - деієрархізації – дивні аттрактори [12].

Специфіка нелінійно-синергетичної методології інформаційно-комунікативного менеджменту

Специфіка нелінійно-синергетичної методології парадигми інформаційно-комунікативного менеджменту у тому, що самоорганізація може бути проаналізована як виникнення нового цілого, утвореного узгодженою поведінкою складових елементів висхідного середовища. Визначальним фактором формування самоорганізації є виникнення набору можливостей

подальшого відбору через посередництво масштабних флуктуацій. Розвиток, що розуміється як спонтанна природна самоорганізація, може бути пов'язаний з сталою закономірністю тільки як перехід від одних відносно сталих систем до інших. Причому, на рівні послідовних фаз розгортання нелінійного динамічного процесу здійснюється перехід до чергового вибору сталих структур, тобто буде здійснюватися сценарій переходу від хаосу до порядку і навпаки. Креативна робота соціальної випадковості у проблемному полі розгортання нелінійного динамічного процесу обмежена рамками особливих ситуацій, коли здійснюється біфуркаційний перелом і народжуються нові структури. У спокійних ситуаціях рівновагового існування управлінської системи домінує детермінізм, здатний розглядати випадкову флуктуацію як направлену всупереч встановленої детерміністської тенденції [13].

До аналізу інформаційно-комунікативного менеджменту можуть бути застосовані приклади нелінійно-синергетичної методології аналізу інформаційного суспільства. Народження нового типу інформаційно-комунікативного соціуму, що потребує упровадження на всіх рівнях інформаційно-комунікативного менеджменту, пов'язано з порушенням висхідної просторово-часової симетрії. По-перше, виникає часова неоднорідність – одному з можливих історичних шляхів розвитку інформаційного суспільства віддається перевага. По-друге, виникає нова просторова неоднорідність – з'являється нова структура, яка свідчить про те, що моделі інформаційного суспільства виникали у різні часи і в різних просторових координатах країн. Ще один з найважливіших синергетичних аспектів аналізу інформаційного суспільства – біфуркаційні ситуації, як здатні порушити послідовно лінійне протікання подій. Постільки джерелами оновлення порядку виступають самі найрізноманітніші сфери (детермінанти) буття – від природних до кібернетичних, то виникає необхідність полідетерміністського, багатовимірного описання цілісності самоорганізуючої системи, де був би врахований взаємовплив детерміністських імпульсів самої різноманітної природи. «Біфуркаційний хаос», що виникає в результаті розломів суспільства і цивілізацій є джерелом не тільки руйнації, але й творення нового, що й привело до еволюції соціумів від індустріальної і постіндустріальної стадії до інформаційної та «суспільства знань» [14].

Отже, смисл всіх переходів в інформаційному соціумі від порядку до хаосу і навпаки - у пошуках сталості організації як складної соціотехнологічної системи, яка здійснює управління підвищення місця і ролі (виконання функцій) інформаційно-комунікативного менеджменту. Цей пошук проявляється у протилежних тенденціях: 1) прагненні до максимально неупорядкованого стану (хаосу) у замкнутих системах; 2) прагненні до форм упорядкування (при певних умовах) у відкритих системах. В результаті мірою безладу організації (дезорганізації) є величина, яка називається ентропією, а мірою порядку (організації) – негативна ентропія, що називається негентропією, чи «інформацією» [15].

Висновки

Суттєвий аналіз процесів самоорганізації в організаціях як складних соціотехнологічних системах дає відповідь на питання: який характер тієї рушійної сили, що змушує дисипативні структури ускладнюватися у процесах ієрархізації чи спрощуватися у процесах деієрархізації та самоорганізуватися до стану упорядкування всіх структур. Саме реалізації цих функцій і допомагає інформаційно-комунікативний менеджмент як нова цивілізаційна парадигма розвитку соціуму у XXI столітті. Американський спеціаліст М.Аттінджер вводить поняття «інтегрованого інформаційного менеджменту», під яким розуміється створення такої інформаційної структури, де всі «частинки» інформації забезпечують необхідний рівень співпадіння всіх інформаційних компонентів організації і сприяють її сталому розвитку. Під інформаційним суспільством слід розуміти таке суспільство, в якому інформаційно-комунікативний менеджмент розглядається як невід'ємний компонент управлінських технологій, в контексті якого інформаційні технології слугують інструментом досягнення цілей організації, яке здатне розподіляти і використовувати інформацію. Інформаційно-комунікаційний менеджмент – процес, що включає технології організації управлінської діяльності, направлені на досягнення цілей організації через посередництво упорядкування перетворень висхідних субстанцій та ресурсів організації завдяки інформації і перетворення її на вироби та послуги [16].

Список використаних джерел

1. Воронкова В. Г. *Формування інформаційної культури особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея : науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. № 86 (7). – С.198-203.*
2. Воронкова В. Г. *Інтернет як глобальна тенденція розвитку інформаційного суспільства [Текст] / В. Г. Воронкова // Гілея : науковий вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2015. – Вип. № 93(2). – С. 174-179.*
3. Гринберг, А. С. *Информационный менеджмент: учеб. пособие / Гринберг, А. С., Король, И. А.. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415 с.*
4. Дзьобань О. П. *Національна безпека України: концептуальні засади та світоглядний сенс : монографія [Текст] / Дзьобань О. П. – Х. : Майдан, 2007. – 284 с.*
5. *Закон України про національну програму інформатизації / Відом. Верховної Ради України. -1998. - № 7. - с.181.*
6. *Закон України про концепцію Національної програми інформатизації / Відом. Верховної Ради України.-1998. - № 27-28. - с.182.*
7. *Інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні: зб. аналіт. доп. / М. А. Ожєван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова; за заг. ред. Д. В. Дубова. – К. : НІСД, 2011. – 96 с. Електронна версія: <http://www.niss.gov.ua>. - Дата доступу: сер. 2016. – Назва з екрана*
8. *Калініна Л. М. Генезис інформаційного менеджменту як галузі наукового знання [Текст] /Л. М.Калініна // Стратегічні пріоритети. - 2009. - № 4 (13). - С.71-76.*
9. *Мельник В. В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку [Текст] / В.В.Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2012. – Вип.49. - С.122-134.*

10. Про затвердження Положення про формування та виконання національної програми інформатизації : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 р. № 1352 / Офіційний вісник України.-1999.- № 35.
11. Соснін О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних з інформаційно-комунікаційною сферою [Текст] / О. В.Соснін, О. П.Дз'обань // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб.наук.пр.] – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2015. – №61. – С. 24 -34.
12. Соснін О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України : [монографія] [Текст] / О. В. Соснін. – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – 2003. – 572 с.
13. Савченко С. В. Філософія глобального інформаційного суспільства як цивілізаційна парадигма розвитку сучасного суспільства [Текст] / С. В. Савченко // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.] – К. : Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2014. – Вип. 90. – С. 194-198.
14. Савченко С. В. Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально-філософський вимір [Текст] / С. В. Савченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : [зб. наук. пр.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, – 2014. – Вип.59. – С.117-126.
15. Пунченко О. П. Цивилизационное измерение истории человечества: [монографія] [Текст] / О. П. Пунченко. – Одесса :Астропринт, 2013. – 448с.
16. Пунченко О. П. Фреймы для репрезентации современного этапа цивилизационного развития [Текст] / О. П.Пунченко // Философия и социальные науки: Научный журнал. – Минск : Белорусский государственный университет. – 2014. – №2. – С.26-30.

REFERENCES

1. Voronkova V. G. Formuvannâ contest informacijnoï osobistostî yak uspîšnoï adaptacii umov rites to life in informacijnomu suspil'stvi / V. G. Voronkova // Gileâ: scientific bulletin: ZB. Sciences. Prats ' mother. -K. : UEN LLC NVP "«VÎR», 2014. - No. 86 (7). - P. 198-203.
2. Voronkova V. G. The Internet as a global trend of development of the information society / V. G. Voronkova // Gileâ: scientific Bulletin: GB. Sciences. works. – K.: Publishing House of SCIENCE "SEC", "BELIEVE", by 2015. Is the Issue. 93 (2). – P. 174-179.
3. Grinberg, A. S. Informacionnyj management: uceb. Book / A. S.Grinberg, I. A.King. – M.: UNITY-Dana, 2003. – 415 s.
4. Dz'oban' A. P. National security of Ukraine: conceptual framework and worldview makes sense: monograph / A. P. Dz'oban' . - KharkivХарків, 2007. – 284 s.
5. The law of Ukraine "On national programme of informatization / Known. Parliament. - 1998. - No. 7. - P. 181.
6. Law of Ukraine about the concept of the national programme of informatization / Known. Parliament. – 1998 . -No. 27-28. - P. 182.
7. Information technology as a factor of social transformation in Ukraine: singles. analit. Ext. / M. A. Oževan, S. L. Hnatyuk, T. A. Isakova; for the floor. Ed. D. Oak. – K. : NISS, 2011. – 96 s. electronic version: <http://www.niss.gov.ua>. - Дата доступу: сер. 2016. – Назва з екрана
8. Kalinina L. M. Genesis information management as a field of scientific knowledge / L. M.Kalinina // Strategic priorities. - 2009. - No. 4 (13). - P. 71-76.
9. Melnik V. V. Formation of the concept of information management: essence, objectives, main directions of development /V. V. Melnik // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy : [GS Sciences etc.]. – Zaporizhzhya: publishing ZDIA, 2012. – Issue 49.- P. 122-134.
10. Approval of regulations on the development and implementation of a national programme of informatization : the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 31 September 1998 No. 1352 / Official Bulletin of Ukraine. -1999. - No. 35.
11. Sosnin A. V. Information security: new dimensions of threats related to information-communication sphere / A. V. Sosnin, O. P. Dz'oban' // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State

Engineering Academy : [GS Sciences etc.] – Zaporizhzhya : publishing ZDIA, 2015. No. 61. - P. 24-34.

12. Sosnin A. V. *Problems state management system of national information resources of the scientific potential of Ukraine : [monograph] [Text] / A. V. Sosnin. – K.: Institute of State and law. In M. Koretsky. – 2003. – 572 s.*

13. Savchenko S. V. *Philosophy of the global information society as the civilizacijsna paradigm of development in modern society [text] / S. V. Savchenko // Gileâ: scientific Bulletin: [GS Sciences Ave]- K. : Publishing House of SCIENCE LLC NVP ", " BELIEVE ", 2014. Is the Issue. 90. - P. 194-198.*

14. Savchenko S. V. *The interaction of culture and education in the conditions of the information society and cultural globalization: a socio-philosophical dimension / S. V. Savchenko // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy : [GS Sciences etc.]. – Zaporizhzhya : publishing of ZDIA is 2014. - Issue 59.- P. 117-126.*

15. Punčenko O. P. *Civilizacionnoe izmerenie history čelovečestva: [monografiâ] / O.P. Punčenko. – Odessa : Astroprint, 2013. – 448 s.*

16. Punčenko O. P. *Frejmy for reprezentacii ètapa sovremennogo civilizacionnogo development / O. P. Punčenko // Filosofiâ s socials Sciences: Naučnyj. –Minsk : Belorusskij old University. – 2014. – №2. - P. 26-30.*

ВОРОНКОВА В. Г. – доктор философских наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента организаций и управления проектами Запорожской государственной инженерной академии (Запорожье, Украина)

E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В КОНТЕКСТЕ НЕЛИНЕЙНО-СИНЕРГЕТИЧЕСКОЙ МЕТОДОЛОГИИ

В статье представлена концептуализация философии информационно-коммуникативного менеджмента как новой парадигмы развития цивилизации XXI столетия. Разработана новая управленческая парадигма информационно-коммуникативного менеджмента, которая связана с информационной революцией, которая осуществляет революционное влияние благодаря информационно-коммуникативным технологиям (ИКТ) на все сферы человеческой жизнедеятельности общества. Раскрыто понятие «информационно-коммуникативный менеджмент» и его составляющие. Обосновано пространство информационно-коммуникативного менеджмента как информационной формы поддержки процессов и функций, которые доминируют в организации в информационном пространстве. Обоснованы направления оптимизации информационно-коммуникативного менеджмента в организации информационно-ориентированного типа, развитие которой детерминруется информационной культурой.

Ключевые слова: *информационно-коммуникативный менеджмент, парадигма развития цивилизации, информационная революция, информационно-коммуникативные технологии, информационное пространство, сетевое общество, организация как информационно ориентированная, культура информационная, нелинейно-синергетическая методология*

VORONKOVA, VALENTINA - Doctor of Sciences Philosophy, professor, Head of the Department of Management of Organizations and project management, Zaporozhye State Engineering Academy (Zaporizhzhya, Ukraine)
E-mail: valentina-voronkova@yandex.ru

***CONCEPTUALIZATION OF INFORMATION-COMMUNICATIVE
MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF NONLINEAR SYNERGETIC
METHODOLOGY***

The article presents information and communications management as a new paradigm of development of civilization in the 21 century. Developed a new management paradigm of information-communicative management associated with the information revolution, the revolutionary impact of information and communication technologies (ICT) in all spheres of vital activity of the society. Revealed the concept of information-communicative management and its components. It is a space of information-communicative management as the information form the support processes and functions that dominate the Organization in the information space. Obgruntovano directions of optimization of information-communicative management in the Organization of the information-oriented type.

Keywords: *informational-communicational management, paradigm of development of civilization, the information revolution, information and communication technology, information spasnapaduzma e, the information network society, the information as geared, culture information, nonlinear synergistic methodology*

*Стаття надійшла до редколегії 25.08.16 р.
Рекомендовано до друку 30.08.16 р.*